

İKT sahəsində dinamik inkişaf və nailiyyətlər

Azərbaycan informasiya-kommunikasiya texnologiyaları sektorunda da dünyanın sürətlə inkişaf edən ölkələri səviyyəsinə yüksəlib

Azərbaycanın iqtisadi inkişafında, təbii ki, İKT sektorunun da əhəmiyyətli payı var. Bu sahənin inkişafının ölkəmiz üçün önəmi böyükdür. Odur ki, Azərbaycanda bu gün yüksək texnoloji İKT sənayesinin formalaşdırılması üçün bütün şərait yaradılıb. Azərbaycan Cənubi Qafqazda informasiya cəmiyyətinə keçid strategiyasını qəbul etmiş birinci və yeganə dövlətdir. Qeyd edək ki, 2003-cü ilin fevralında ümummilli lider Heydər Əliyevin xüsusi fərmanı ilə regionda ilk dəfə olaraq İKT-nin inkişafı üzrə 20 illik Milli Stratejiya təsdiq edildi və İKT sektoru 2004-2012-ci illər üzrə hər üç ildə təxminən iki dəfə genişləndi. Ulu öndərin təməlini qoyduğu işlər bu gün dövlət başçısı cənab İlham Əliyev tərəfindən müasir dövrün tələblərinə uyğun olaraq ardıcılıqla və uğurla həyata keçirilir.

Bu gün Azərbaycan İKT sahəsində dünyanın ən inkişaf etmiş dövlətləri sırasındadır. Kosmik sənayeyə malik olan ölkə kimi ilk sünü peyklərini orbitə çıxarması da ölkəmizin İKT sahəsində əldə etdiyi uğurların müsbət nəticəsidir. Bundan əlavə, Azərbaycanın təşəbbüskarı olduğu "Trans Avrasiya" Super İnformasiya magistralı layihəsi BMT Baş Assambleyasının qətnamələri ilə dəstəklənib və hazırda mərhələlərlə reallaşır. İnformasiya cəmiyyətinin inkişafına dair 2014-2020-ci illər üçün Milli Strategiyanın qəbul edilməsi də dövlətin bu sahədə siyasətinin ardıcıl xarakter daşdığı bariz göstəricisidir. Azərbaycanda İnformasiya Texnologiyalarının İnkişafı Dövlət Fondunun Yüksək Texnologiyalar Parkının, Elektron Təhlükəsizlik Mərkəzinin, Xüsusi Rabitə və İnformasiya Təhlükəsizliyi Dövlət Agentliyinin fəaliyyəti, İnformasiya Texnologiyaları Universiteti ölkəmizdə bu sahənin inkişafına olan diqqət və qayğının nəticəsidir. Təsədüfi deyil ki, Dünya İqtisadi Forumunun "Qlobal İnformasiya Texnologiyaları – 2014" hesabatında Azərbaycan "Şəbəkələşmə hazırlığı indeksi" nə görə əvvəlki mövqeyindən 7 pillə irəliləyərək dünyanın 148 ölkəsi arasında 49-cu yere yüksəlib. BMT-nin "E-hökumət

müayinəsi – 2014" adlı hesabatında isə Azərbaycan 193 ölkə arasında "Elektron hökumət inkişafı indeksi" üzrə əvvəlki mövqeyini 28 pillə yaxşılaşdıraraq 96-cı yerdən 68-ci yere yüksəlib. Həmçinin Dünya İqtisadi Forumunun dərc etdiyi "Qlobal rəqabətqabiliyyətlik - 2014-2015" hesabatına əsasən, Azərbaycan dünyanın 144 ölkəsi arasında 38-ci yeri tutub. Azərbaycan bununla da ötən ilki hesabatda da MDB məkanında öz liderliyini qoruyub saxlaya bilib.

2015-ci ilin birinci yarısında da rabitə və yüksək texnologiyalar sahəsində inkişaf təmin olunub və bu sektorda bir sıra yeni uğurlara imza atılıb. Bu sahədə gəlirlərin artımı 12 faiz təşkil edib ki, bu da müvafiq ümumdünya orta göstəricisindən təxminən 1,5 dəfə yüksəkdir. Telekomunikasiya sektorunda mobil rabitə xidmətləri göstərən üç operatorun ümumi gəlirləri ötən ilin müvafiq dövrünə nisbətən 6 faizə qədər artıb. Beynəlxalq Telekomunikasiya İttifaqının hesabatına əsasən, ölkəmiz ərazisinin 100 faizli 3-cü nəsillə örtüyünə malik olan 40 ölkə sırasındadır. Bu ilin birinci yarısında stasionar rabitə xidmətlərinin genişləndirilməsi istiqamətində əsasən kəndlərdə optik rabitə infrastrukturunun inkişafına böyük diqqət yetirilib. Son altı ayda 100-dən

çox kəndin bu sistemə çıxışı təmin olunub və beləliklə Azərbaycan kəndlərinin 80 faizi müasir standartlara cavab verən, həmçinin genişzolaqlı xidmətlərə çıxışı olan stasionar telekommunikasiya şəbəkəsinə qoşulub. Ümumiyyətlə, bu dövrdə ölkə üzrə genişzolaqlı internet infrastrukturunu, həm stasionar, həm də mobil internet xidmətlərinin göstərilməsi genişləndirilib. Bu gün ölkədə internet istifadəçilərinin sıxlığı təxminən 75 faiz, genişzolaqlı internet istifadəçilərinin sıxlığı isə 65 faizdir. Əksər beynəlxalq təşkilatlar və özəl reyting şirkətləri bu göstərici və internet azadlığına görə Azərbaycanı Mərkəzi Asiya və MDB ölkələri regionunda lider kimi qiymətləndirirlər.

Ötən dövr ərzində elektron xidmətlərin verilməsi, "elektron imza" və "elektron hökumət" portalının inkişafı da daim diqqətdə olub. Artıq 44 hökumət və dövlət orqanından "elektron hökumət" portalına 421 xidmət inteqrasiya olunaraq vahid elektron pəncərə sistemi vasitəsilə vətəndaşlara və iş adamlarına verilir. Portalın istifadəyə verilməsindən ötən 2 il 6 ay müddətində əhaliyə, fiziki və hüquqi şəxslərə 12 milyondan çox elektron xidmət verilib. Portalın istifadəçilərinin sayı isə 2 milyondan çoxdur. Qeyd edək ki, Vergilər Nazirliyinin Elektron İmza Sertifikatlar Mərkəzində verilən "Asan-imza" sistemi İslam Əməkdaşlıq Təşkilatının rəhbərliyinin diqqətini cəlb edib və təşkilat ölkələri arasında standart "elektron imza" kimi istifadə məsələsi müzakirə olunur.

Ölkədə elektron informasiya resurslarının yaradılması və regional informasiya texnologiyaları xidmətlərinin verilməsində son 6 ayın uğurlarından biri də regional informasiya-hesablama mərkəzinin – DATA Mərkəzinin yaradılmasıdır. Mərkəzin istifadəyə verilməsi sentyabr ayına planlaşdırılıb. Avropa Nüvə Tədqiqatları Mərkəzi (CERN) bu DATA Mərkəzinin resurslarının təxminən 30 faizini MDB və Mərkəzi Asiya ölkələrinin regional əməkdaşlığı üçün istifadə edəcəyini planlaşdırıb və mərkəzin açılışında baş direktor səviyyəsində iştirakları

lənərək kreditlərin qaytarılması həyata keçirilir. "Azərkosmos" ASC-nin planlarına görə, 2016-cı ildən kreditlər öz gəlirləri hesabına ödəniləcək.

2015-ci ilin birinci yarısında nüvə texnologiyalarının sülh məqsədləri ilə istifadəsi sahəsində Milli Nüvə Tədqiqatları Mərkəzinin tikintisi davam etdirilib. Regionda ilk olan, kənd təsərrüfatı və təbabətdə sterilizasiya məqsədli "Qamma

şüalanma kompleksi"nin qurulması işləri başa çatmaq üzrədir və bu ilin noyabr ayında istifadəyə verilməsi planlaşdırılır. Tədqiqat nüvə reaktorunun layihələndirilməsi üzrə Beynəlxalq Atom Enerjisi Agentliyi ilə razılaşdırılması ölkəmizdə bu sahə üzrə tənzimləyici orqan olan Fövqəladə Hallar Nazirliyi ilə birgə həyata keçirilir.

Bütün bunlar ölkəmizdə iqtisadiyyatın şaxələndirilməsi siyasətinin uğurla həyata keçirildiyini təsdiqləyir. Bu istiqamətdə əsas prioritetlərdən biri də informasiya-kommunikasiya texnologiyaları və kosmik sənayenin inkişafıdır.

Şükür ƏLİZADƏ,
"Respublika".

nı bildirib.

Azərbaycanda kosmik sənayenin inkişafı istiqamətində "Azerspace-1" fəaliyyətini genişləndirməsini xüsusi qeyd edə bilərik. Belə ki, 130-dan çox xarici televiziya kanalı, o cümlədən Gürcüstan, Türkiyə, Rusiya və bir sıra digər xarici ölkələrin telekanalları və xüsusi rabitə sistemləri peykin resurslarını kommersiya müqavilələri əsasında istifadə edir. Maliyyə Nazirliyi tərəfindən koordinasiya olunan "Azərkosmos" ASC-nin səmərəli fəaliyyəti nəticəsində ötən il ixracdan 9 milyon ABŞ dolları gəlir götürülüb, bu il isə 16 milyon dollar gəlir götürülməsi planlaşdırılır. Təxminən 6-8 milyon ABŞ dolları da Maliyyə Nazirliyi tərəfindən əlavə edi-